

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2021 m. rugsėjo 1 d.
Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Gražinos Davidonienės, Virgilijaus Grabinsko (kolegijos pirmininkas ir pranešėjas) ir Egidijos Tamošiūnienės, teismo posėdyje kasacine rašytinio proceso tvarka išnaginėjo civilinę bylą pagal pareiškėjos V. K. kasacinį skundą dėl Klaipėdos apygardos teismo 2020 m. gruodžio 3 d. nutarties peržiūrėjimo civilinėje byloje pagal pareiškėjos V. K. skundą dėl antstolės Brigitos Tamkevičienės veiksmų, suinteresuoti asmenys antstolė Brigita Tamkevičienė, akcinė bendrovė SEB bankas.

Teisėjų kolegija

nustatė:

I. Ginčo esmė

- Kasacinėje byloje sprendžiama dėl teisės normų, reglamentuojančių kitoje Europos Sąjungos valstybėje narėje inicijuotos ir užbaigtos fizinio asmens bankroto bylos teisinius padarinius Lietuvos Respublikoje, ir proceso teisės normų, reglamentuojančių įrodinėjimą ir įrodymų vertinimą, aiškinimo ir taikymo.
- Pareiškėja (toliau – ir skolininkė) skundu dėl antstolės veiksmų prašė panaikinti antstolės 2020 m. birželio 29 d. patvarkymą Nr. S-20-5-27011 „Dėl vykdomųjų bylų nutraukimo“ ir tenkinti jos prašymą dėl vykdomųjų bylų nutraukimo. Nurodė, kad antstolė buvo pateikti duomenys, patvirtinančius, jog pareiškėjai Jungtinės Karalystės nemokumo tarybos 2017 m. gruodžio 19 d. sprendimu iškelta fizinio asmens bankroto byla, ši byla užbaigta 2018 m. gruodžio 19 d., pareiškėjai išduotas pažymėjimas dėl jos atleidimo nuo įsipareigojimų, 2020 m. birželio 2 d. antstolė kartu su prašymu nutraukti vykdomąsias bylas papildomai pateiktuose dokumentuose (bankroto paraškos dėl nemokumo ištraukoje ir kreditorių sąrašė), gautuose iš bankroto administratoriaus, be kitų antstolių, vykdančių skolų išieškojimą, nurodė, kad antstolė Brigita Tamkevičienė, 151 042,59 Didžiosios Britanijos svarų sterlingų (toliau – GBP) finansinis reikalavimas, antstolės užvestos vykdomosios bylos, kurioje vykdomas išieškojimas AB SEB bankui (toliau – ir išieškotoja, kreditorė), numeris 0005/12/02503. Pareiškėjos teigimu, šie dokumentai patvirtina, kad ji bankroto byloje įšviešino duomenis apie skolą AB SEB bankui ir Jungtinės Karalystės nemokumo tarybos 2018 m. gruodžio 19 d. sprendimu skola šiai kreditorėi buvo nurašyta, išduodant skolininkei pažymėjimą dėl jos atleidimo nuo skolinių įsipareigojimų. Iškėlus pareiškėjai bankroto bylą, antstolė 2018 m. sausio 15 d. pranešimu informuota apie bankroto bylos iškilimą, pakartotinai pranešimas su vertiniu į lietuvių kalbą antstolėi pateiktas 2018 m. lapkričio 30 d. Kaip mano pareiškėja, ji tinkamai įvykdė pareigą informuoti kreditorius, įskaitant ir antstolę bei AB SEB banką, apie jai iškeltą nemokumo bylą. Kadangi, pasibaigus bankroto procedūrai, pareiškėja yra atleidiama nuo visų įsipareigojimų vykdymo, užvestos vykdomosios bylos, kuriose vykdomas iš jos skolos išieškojimas, turi būti nutrauktos.
- Pareiškėja taip pat pažymėjo, kad Jungtinėje Karalystėje fizinio asmens bankroto procedūra vyksta pagal Jungtinės Karalystės teisę, o priimtas sprendimas galioja visose Europos Sąjungos valstybėse. Fizinio asmens bankroto byla, iškelta Jungtinėje Karalystėje, yra nurodyta Reglamento A priede, todėl joje priimti sprendimai kitose Europos Sąjungos valstybėse pripažįstami ir leidžiami vykdyti 2015 m. gegužės 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2015/848 dėl nemokumo bylų (toliau – Reglamentas 2015/848) nustatyta tvarka.
- Antstolė, išnaginėjusi pareiškėjos skundą, įvardytą kaip skundas dėl antstolės veiksmų vykdymo byloje Nr. 0005/12/02503, 2020 m. liepos 23 d. patvarkymu netenkino skundo, nepanaikino 2020 m. birželio 29 d. patvarkymo „Dėl vykdomųjų bylų nutraukimo“ ir netenkino skolininkės prašymo dėl vykdomųjų bylų nutraukimo, skundą kartu su vykdomąja byla Nr. 0005/12/02503 perdavė nagrinėti Klaipėdos apylinkės teismui.

II. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinių sprendimų esmė

- Klaipėdos apylinkės teismas 2020 m. rugsėjo 30 d. nutartimi skundą atmetė.
- Pirmosios instancijos teismas nustatė, kad antstolės žinioje yra vykdomoji byla Nr. 0005/12/02503, pradėta pagal Klaipėdos miesto apylinkės teismo 2012 m. birželio 15 d. nutartį dėl nekilnojamojo turto hipoteka užtikrintos skolos išieškojimo iš įkeisto turto, kurioje skolininkė – V. K., o išieškotoja – AB SEB bankas. 2013 m. lapkričio 25 d. turto pardavimo iš varžytinių aktu pardavus skolininkei priklausantį įkeistą turtą, antstolė, atsižvelgdama į tai, kad iš įkeisto turto pardavimo gautų lėšų skoli padengti nepakako, nutarė tęsti nepadengtos skolos dalies, sudarančios 450 343,53 Lt (130 428,50 Eur), išieškojimą iš kito skolininkei priklausancio turto. Vykdomosios bylos duomenimis, 2018 m. sausio 15 d. antstolės kontoroje gautas pranešimas anglų kalba (be vertimo), adresuotas antstolėi B. Tamkevičienėi, apie bankroto bylos skolininkei iškilimą; antstolės kontoroje šis dokumentas su vertiniu į lietuvių kalbą gautas 2018 m. lapkričio 30 d.
- Pirmosios instancijos teismo vertinimu, pareiškėja iki šiol nėra pateikusi įrodymų, patvirtinančių, kad išieškotoja AB SEB bankas buvo tinkamai informuota apie Jungtinėje Karalystėje pradėtą pareiškėjos nemokumo procedūrą. Išieškotojai 2020 m. rugpjūčio 7 d. atsiliepimu pakartotinai patvirtinus, kad ji jokia forma nebuvo gavusi pranešimo apie vykdomą pareiškėjos bankroto procesą, pirmosios instancijos teismas pareiškėjos skunde nurodytą aplinkybę, kad kreditorė AB SEB bankas buvo tinkamai įtraukta į skolininkės nemokumo procedūrą Jungtinėje Karalystėje, pripažino neįrodę ir vertino tik kaip subjektyvią pareiškėjos atstovo nuomonę.
- Pažymėjęs, kad Lietuvos Aukščiausiasis Teismas 2020 m. gegužės 6 d. nutartyje civilinėje byloje Nr. 3K-3-144-684/2020 padarė išvadą, jog antstolės informavimas apie užsienio valstybėje prasidėjusį skolininkės bankroto procesą nesudaro pakankamo pagrindo pripažinti, kad tokiu būdu buvo sudarytos tinkamos prielaidos kreditoriui dalyvauti kitoje valstybėje narėje vykusiame skolininkės bankroto procese, pirmosios instancijos teismas nusprendė, jog nėra pagrindo tenkinti pareiškėjos skundo dėl antstolės veiksmų, nes prie 2020 m. birželio 2 d. prašymo pridėti dokumentai nepatvirtina jame dėstomų aplinkybių. Pirmosios instancijos teismo vertinimu, nei pareiškėjos skunde dėstomos aplinkybės ir argumentai, nei prie 2020 m. birželio 2 d. prašymo pridėti dokumentai nesudaro pakankamo pagrindo pripažinti, kad pareiškėjos kreditoriams buvo sudarytos tinkamos prielaidos dalyvauti kitoje valstybėje narėje vykusiame pareiškėjos bankroto procese.
- Klaipėdos apygardos teismas, išnaginėjęs civilinę bylą pagal pareiškėjos atskirąjį skundą, 2020 m. gruodžio 3 d. nutartimi Klaipėdos apylinkės teismo 2020 m. rugsėjo 30 d. nutarties dalį dėl antstolės veiksmų vykdymo byloje Nr. 0005/12/02503 paliko nepakeistą, kitą šios nutarties dalį panaikino ir perdavė bylą dėl pirmosios instancijos teismui nagrinėti iš naujo.
- Apeliacinės instancijos teismas nurodė, kad pareiškėja 2020 m. birželio 2 d. kreipėsi su prašymu dėl vykdomųjų bylų nutraukimo, pateikdama bankroto paraškos dėl nemokumo ištrauką ir kreditorių sąrašą, kuriuose į kreditorių sąrašą buvo įtraukti visi antstoliai, vykdę skolų išieškojimą iš pareiškėjos. Šiose dokumentuose skolininkės kreditorė nurodyta antstolė B. Tamkevičienė, ties antstolės pavarde nurodytas finansinis reikalavimas – 151 042,59 GBP, taip pat antstolės užvestos vykdomosios bylos, kurioje vykdomas išieškojimas kreditorėi AB SEB bankui, numeris 0005/12/02503.
- Apeliacinės instancijos teismo vertinimu, pareiškėjos pateiktas papildomais duomenimis nustatyta, kad kreditorių sąrašė ir bankroto paraškoje dėl nemokumo nurodyta kreditorė antstolė B. Tamkevičienė, o nurodytas antstolės finansinio reikalavimo dydis galbūt atitinka AB SEB banko finansinį reikalavimą arba šios kreditorės finansinį reikalavimą ir antstolės vykdomo išlaidas, arba visų skolininkės kreditorių finansinius reikalavimus ir antstolės vykdomo išlaidas, arba tik antstolės vykdomo išlaidas šioje ar visose vykdomosiose bylose, kuriose vykdomas išieškojimas iš skolininkės.
- Apeliacinės instancijos teismo nuomone, išnaginėjusį duomenis ir teisinis reglamentavimas teikia pagrindą daryti išvadą, kad antstolė buvo įtraukta į pareiškėjos bankroto bylą Jungtinėje Karalystėje ir kad Jungtinės Karalystės nemokumo tarybos 2018 m. gruodžio 19 d. pažymos pagrindu galbūt buvo nurašytos antstolės vykdomoje (-ose) vykdomoje (-osiose) byloje (-ose), kurioje (-iose) vykdomas išieškojimas iš pareiškėjos, patirtos vykdomo išlaidos. Pareiškėja nepateikė įrodymų, patvirtinančių, kad į pareiškėjos nemokumo bylą buvo įtraukta kreditorė AB SEB bankas ir pasibaigus bankroto procedūrai 2018 m. gruodžio 19 d. pasibaigė pareiškėjos prievolė šiai kreditorėi. Tai reiškia, kad bankroto byloje nenurodytos prievolės nenurodytiems kreditoriams nepasibaigia ir turi būti vykdomos toliau.
- Pažymėjęs, kad galbūt pareiškėjos prievolė kreditorėi AB SEB bankui ir buvo nurodyta bankroto paraškoje, tačiau ši kreditorė nebuvo įtraukta į kreditorių sąrašą, nebuvo tiesiogiai informuota (įskaitant Reglamento 2015/848 54 straipsnio reikalavimus atitinkantį atskirą pranešimą (angl. *individual notice*)) apie pradėtą pareiškėjos nemokumo procesą, nebuvo užtikrinta jos teisė būti išklaudyta ir tiesiogiai dalyvauti procese, apeliacinės instancijos teismas nusprendė, kad 2018 m. gruodžio 19 d. pasibaigus pareiškėjos bankroto procedūrai nesukelta teisių padarinių jos prievolės kreditorėi AB SEB bankui vykdymini ir jos nepažinimą, todėl pirmosios instancijos teismas iš esmės tinkamai aiškino ir taikė proceso teisės normas ir priėmė pagrįstą bei teisėtą nutartį dėl antstolės veiksmų vykdymo byloje Nr. 0005/12/02503.
- Dėl pareiškėjos argumentų antstolės veiksmų, nesustabdant vykdomosios bylos, teisėtumo klausimu apeliacinės instancijos teismas nurodė, kad šių antstolės veiksmų vertinimas nesudaro šios civilinės bylos nagrinėjimo dalyko. Nagrinėjami atveju didesni atidomumui ir rūpestingumo reikalavimai yra keltami skolininkei, kuri Jungtinėje Karalystėje inicijavo nemokumo bylą ir, turėdama pareigą pateikti informaciją apie visus savo kreditorius bei jų finansinius reikalavimus, nebuvo pakankamai atidi ir rūpestinga. Be to, ši nutartis neužkerta kelio pareiškėjai, jeigu ji mano, kad antstolė vykdomo proceso metu atliko neteisėtus veiksmus ir pareiškėja dėl to patyrė žalą, reikalauti iš antstolės žalos atlygino arba dar kartą inicijuoti bankroto procesą.

III. Kasacinio skundo ir atsiliepimo į jį teisiniai argumentai

- Pareiškėja kasaciniu skundu prašo panaikinti Klaipėdos apylinkės teismo 2020 m. rugsėjo 30 d. nutartį ir Klaipėdos apygardos teismo 2020 m. gruodžio 3 d. nutartį ir priimti naują sprendimą – tenkinti pareiškėjos skundą dėl antstolės veiksmų. Kasacinis skundas grindžiamas šiais argumentais:
 - Bylą nagrinėję teismai pažeidė proceso teisės normas, reglamentuojančias įrodinėjimą ir įrodymų vertinimą? (Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – ir **CPK**) 176 straipsnį, 177 straipsnio 1 dalį, 178 straipsnį, 185 straipsnį), bei tikrupo nuo Lietuvos Aukščiausiojo Teismo šiuo klausimu suformuotos praktikos. Iš pareiškėjos pateiktų dokumentų – paraškos bankroto byloje ištraukos ir kreditorių sąrašo – akivaizdu, kad pareiškėja savo bankroto byloje įšviešino duomenis apie skolą kreditorėi AB SEB bankui (bankroto byloje į kreditorių sąrašą buvo įtraukti visi antstoliai (tarp jų – ir antstolė B. Tamkevičienė), vykdę skolų išieškojimą pareiškėjos kreditoriams, kuriems ji buvo skolinga, naudai; šalia antstolės išieškoma skolos suma (taigi – ir kreditorė AB SEB bankas) buvo įtraukta į pareiškėjos bankroto procesą. Pirmosios instancijos teismas šiuo įrodymu apie kreditorės AB SEB banko įtraukimą į fizinio asmens bankroto procesą apskritai nevertino, o apeliacinės instancijos teismas juos įvertino kaip suponuojančius išvadą, kad ne AB SEB bankas, o antstolė buvo įtraukta į pareiškėjos bankroto bylą Jungtinėje Karalystėje ir kad Jungtinės Karalystės nemokumo tarybos 2018 m. gruodžio 19 d. pažymos pagrindu galbūt buvo nurašytos bankroto paraškoje antstolės vykdomoje (-ose) vykdomoje (-osiose) byloje (-ose), kurioje (-iose) vykdomas išieškojimas iš skolininkės, patirtos vykdomo išlaidos. Ši apeliacinės instancijos teismo išvada padaryta pažeidžiant pirmiau nurodytas įrodinėjimo reglamentuojančias proceso teisės normas ir, be kita ko, neatitinka vykdomosios bylos duomenų, t. y. teismui nebuvo pateikta duomenų, kad vykdomo išlaidos sudaro 151 042,59 GBP. Teismams nekilno abejonų dėl pateiktų rašytinių įrodymų tinkamumo ir patikimumo, todėl, vertinę juos, teismai turėjo pripažinti, kad kasatorės prievolės vykdomoje byloje Nr. 0005/12/02503 yra pasibaigusios, o vykdomoji byla – užbaigta.
 - Pirmiau nurodyti proceso teisės normų pažeidimai lėmė Reglamento 2015/848 nuostatų (tik, kiek jos susijusios su kreditorės AB SEB banko įtraukimu į fizinio asmens bankroto procesą ir prievolių šiai kreditorėi pasibaigimu) netinkamą aiškinimą ir taikymą. Reglamento 2015/848 20 straipsnio 1 dalies turinys aiškinamas taip, kad teismo sprendimas iškelti fizinio asmens bankroto bylą Lietuvos Respublikoje sukelia tokias pat teises pasekmes kaip ir bylą išieškojimo šalyje. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas 2017 m. lapkričio 10 d. nutartyje civilinėje byloje Nr. 3K-3-398-421/2017, remdamasis Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktika, konstatavo, kad ne bet koks, o tik akivaizdus joje nurodytų asmens teisių pažeidimas gali būti pagrindas atsisakyti pripažinti kitoje valstybėje narėje priimtą sprendimą bankroto byloje. Teismai, padarydami išvadą, kad byloje nebuvo pateikta duomenų, patvirtinančių kreditorės AB SEB banko tiesioginį informavimą apie bankroto bylos pareiškėjai iškilimą, turėjo atsižvelgti į formuojamą teismų praktiką dėl įrodinėjamų aplinkybių tokio pobūdžio bylose ir proceso teisės normas dėl įrodymų vertinimo (**CPK** 185 straipsnis).
 - Iškėlus pareiškėjai bankroto bylą, antstolė 2018 m. sausio 15 d. pranešimu informuota apie bankroto bylos iškilimą, o 2018 m. lapkričio 30 d. antstolėi įteiktas pakartotinis pranešimas su vertiniu į lietuvių kalbą. 2019 m. kovo 4 d. pateiktas Nemokumo tarybos pranešimas ir dokumentai su vertiniu į lietuvių kalbą, kuriais antstolė informuota apie skolininkei iškeltą fizinio asmens bankroto bylą Jungtinėje Karalystėje, bei pažyma apie atleidimą nuo skolų. Antstolė neinformavo išieškotos AB SEB banko apie 2018 m. sausio 15 d. gautos duomenis, taip pat nesimėgė teismų, nustatytą Lietuvos Respublikos fizinį asmenį bankroto įstatymo (toliau – **FABĮ**) 20 straipsnio 1 dalyje, **CPK** 626 straipsnio 1 dalies 3 punkte, 632 straipsnio 1 dalies 6 punkte. Išieškotoja AB SEB bankas taip pat turi pareigą domėtis vykdomo proceso eiga **CPK 640 straipsnio** 2 punktas), tačiau, vykdomosios bylos duomenimis, vykdomo procese laikosi pasyvios pozicijos. 2020 m. birželio 2 d. pareiškėja pateikė duomenis, kad kreditorės AB SEB banko finansinis reikalavimas, dėl kurio išieškojimo pradėta

vykdomoji byla Nr. 0005/12/02503, buvo įtrauktas į fizinio asmens bankroto procesą (t. y. kreditorės finansinis reikalavimas patvirtintas, vykdomą atliekanti antstolė tinkamai ir laiku informuota apie iškeltą bankroto bylą), o antstolė pateikė duomenis, kad ji nevykdė imperatyvių teisės normų reikalavimų – nesustabdė vykdomosios bylos ir nepervedė bankroto bylą nagrinėjusiam teismui. Tokiomis aplinkybėmis byla nagrinėjama teismai neturėjo apsiriboti antstolės patvirtintu nurodytu motyvu procesiniuose sprendimuose atkartoju, o privalejo išnagrinėti bylą iš esmės ir pareiškėjos skundą patenkinti, nurodant, kad vykdomosios bylos laikytinos užbaigtomis CPK 632 straipsnio 1 dalies 6 punkto pagrindu nuo 2017 m. gruodžio 19 d.

16. Suinteresuotas asmuo AB SEB bankas prašo pareiškėjos kasacinį skundą atmesti. Atsiliepime nurodomi šie argumentai:

16.1. Pareiškėja nepateikė į bylą jokių duomenų, patvirtinančių, kad ji pati ar per savo bankroto administratorių būtų tinkamai informavusi būtent kreditorė AB SEB banką apie jai pradėtą fizinio asmens bankroto procesą. Reglamento 2015/848 54 straipsnio 1 dalyje aiškiai nustatyta, kad, iškėlus nemokumo bylą valstybėje narėje, jurisdikciją turintis tos valstybės teismas arba to teismo paskirtas nemokumo specialistas nedelsdamas informuoja žinomus užsienio kreditorius. Reglamente 2015/848 nenustatyta galimybės alternatyviai informuoti antstolius ar kitus asmenis. Taigi antstolės informavimas apie nemokumo procesą nėra pakankamas pagrindas konstatuoti, kad kreditorė jį ji buvo faktiškai įtraukta. Bylos duomenimis, į pareiškėjos bankroto bylą informuojant buvo įtraukta antstolė, o ne bankas.

16.2. Pareiškėja nepagrįstai savo privolejo informuoti apie iškeltą fizinio asmens bankroto bylą kitoje Europos Sąjungos valstybėje narėje perkelia pačiai kreditorių, teigdamą, jog AB SEB bankas taip pat turėjo pareigą domėtis vykdomo procesu. Nagrinėjantį atveju būtent pareiškėja elgėsi pasyviai, neišinformavo kreditorės apie jai pradėtą nemokumo procesą, nors tokią pareigą turėjo.

16.3. Pareiškėja, manydama, kad antstolės neveikimas (kreditorės neišinformavimas apie pareiškėjai pradėtą fizinio asmens bankroto procesą Jungtinėje Karalystėje) sukėlė jai neigiamų padarinių (pažeidė jos teises), galėjo skųsti antstolės veiksmus dėl nurodyto neveikimo, tačiau, to nepadariusi, pareiškėja neturi teisės reikšti naujų reikalavimų kasaciniame skunde.

17. Antstolė atsiliepinu į kasacinį skundą prašo pareiškėjos kasacinį skundą atmesti. Atsiliepime nurodomi šie argumentai:

17.1. Pareiškėjos naujai pateikti įrodymai patvirtina tik tai, kad į Jungtinėje Karalystėje pareiškėjai iškeltą nemokumo bylą buvo įtraukta antstolė B. Tamkevičienė. Ji nėra kreditorės AB SEB banko atstovė. Pareiškėja iki šiol nėra pateikusi jokių įrodymų, kurie patvirtintų, kad tinkamai (tiesiogiai) informavo šią kreditorė apie prasidėjusią nemokumo procedūrą Jungtinėje Karalystėje ir kad kreditoriui buvo sudarytos galimybės dalyvauti pareiškėjos nemokumo procese. Teisės aktuose nėra įtvirtintos antstolio pareigos rinkti papildomus duomenis ir informaciją apie skolininkui pradėtą nemokumo procedūrą užsienio valstybėje. Priešingai – būtent skolininkas, kurio iniciatyva pradėta nemokumo procedūra užsienio valstybėje, turi pareigą pateikti informaciją, ir ne bet kaip, o įstatymu nustatyta forma ir tvarka, ir ne bet kam, o konkrečioms įstatyme nurodytiems subjektams (Reglamento 2015/848 54 straipsnis). Tai, kad vykdomo proceso dalyvis (šiuo atveju – skolininkė) neatlieka aktyvių veiksmų ir jį reikalauja tik iš antstolės, parodo, kad jos nėra suinteresuotas sklandžiu, operatyviu ir ekonomiškai vykdomosios bylos vykdymu. Dėl esamos padėties atsakomybę turi prisimti būtent skolininkė, nes ji pati neišinformavo savo kreditorės AB SEB banko apie pradėtą nemokumo procedūrą Jungtinėje Karalystėje, nesidomėjo, ar šios vykdomas privertinti skolos išieškojimas nėra sustabdytas.

17.2. Teismai pareiškėjos pateiktus dokumentus išanalizavo ir įvertino laikydamiesi įrodymų vertinimo taisyklių. Kasaciniame skunde nurodytos aplinkybės, kad prie antstolės pavardės yra nurodyta 151 042,59 GBP, o prie šios sumos – vykdomosios bylos numeris, savaime nepatvirtina, jog kreditorė AB SEB bankas buvo įtraukta į pareiškėjos kreditorių sąrašą Jungtinėje Karalystėje jai iškeltose nemokumo bylose.

17.3. Kasaciniame skunde nepagrįstai remiamasi Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. lapkričio 10 d. nutartyje civilinėje byloje Nr. 3K-3-398-421/2017 pateiktais išaiškinimais, nes skiriasi šios ir nagrinėjamos bylos faktinės aplinkybės.

Teisėjų kolegija

konstatuoja:

IV. Kasacinio teismo argumentai ir išaiškinimai

Dėl kreditoriaus įtraukimo į kitoje Europos Sąjungos valstybėje narėje prasidėjusį jo skolininko fizinio asmens nemokumo procesą ir kreditoriaus informavimo apie šį procesą

18. Nagrinėjamoje byloje su ginču susijusi fizinio asmens bankroto byla pareiškėjai iškelta 2017 m. gruodžio 19 d. ir vykdyta bei užbaigta tuo metu Europos Sąjungos valstybėje narė buvusioje Jungtinėje Karalystėje, o byloje keliamas klausimas dėl nurodytos bankroto bylos teisiniu padariniu Lietuvos Respublikoje, todėl šioje byloje taikytinos 2017 m. birželio 27 d. įsigaliojusio Reglamento 2015/848, reglamentuojančio Europos Sąjungoje vienos valstybės narės ribas peržengiančius nemokumo procesus, nuostatos.

19. Vadovaujantis Reglamento 2015/848 1 straipsnio 1 dalimi, šis reglamentas taikomas viešai nagrinėjamos kolektyvinės byloms. Reglamento 2015/848 2 straipsnio 1 dalyje kolektyvinė byla apibrėžiama kaip byla, kurioje dalyvauja visi skolininko kreditoriai arba didelė jų dalis, su sąlyga, kad pastaruoju atveju šia byla nedaromas poveikis *joje nedalyvaujančių kreditorių* reikalavimams.

20. Reglamento 2015/848 7 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad, išskyrus atvejus, kai šiame reglamente nustatyta kitaip, nemokumo byloms *ir jų pasekmėms* taikoma valstybės narės, kurios teritorijoje iškelta tokia byla, teisė (lot. *lex fori concursus*). Pagal to paties reglamento 7 straipsnio 2 dalį, valstybės, kurioje iškelta byla, teisė nustato tos bylos iškelimo sąlygas, jos eiga ir užbaigimą, o visų pirma ji, be kitų, nustato: c) atitinkamus skolininko ir nemokumo specialisto įgaliojimus; g) reikalavimus, kurie turi būti nukreipti į nemokaus skolininko turtą, ir reikalavimų, atsiradusių išskėlus nemokumo bylą, vertinimą; h) taisykles, reglamentuojančias reikalavimų pateikimą, patikrinimą ir pripažinimą; i) taikytines, reguliuojančias šį realizuoto turto gautų pajamų paskirstymą, reikalavimų eiliskumą ir teises kreditorių, kuriems po nemokumo bylos iškelimo pavyko patenkinti dalį jų reikalavimų remiantis daiktine teise arba įskaičius tarpusavio reikalavimus; j) *namokumo bylą užbaigimo*, ypač pasiekus susitarimą su kreditoriais, *sąlygas ir pasekmes*; k) kreditorių teises po nemokumo bylos užbaigimo ir kt.

21. Reglamento 2015/848 19 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta taisyklė, kad bet kuris valstybės narės teismo sprendimas iškelti nemokumo bylą pripažįstamas visose kitose valstybėse narėse nuo to momento, kai sprendimas įsiteisėja nemokumo bylą iškelusioje valstybėje narėje.

22. Nurodytas automatinio pripažinimo principas taikomas ne tik sprendimams iškelti nemokumo bylą, bet ir kitoms sprendimams, susijusiems su nemokumo byla, tarp jų – sprendimams, susijusiems su nemokumo bylos eiga bei jos *užbaigimu* (Reglamento 2015/848 32 straipsnio 1 dalis).

23. Nagrinėjamos bylos duomenimis, Jungtinės Karalystės nemokumo tarybos 2017 m. gruodžio 19 d. bankroto nutartimi (angl. *Bankruptcy Order*) pareiškėjai buvo iškelta fizinio asmens bankroto byla (ši nutartis Reglamento 2015/848 prasme laikytina procesiniu sprendimu dėl pareiškėjos bankroto bylos iškelimo), ji užbaigta 2018 m. gruodžio 19 d. Jungtinės Karalystės nemokumo tarybai išdavus pareiškėjai pažymą Nr. 5039116 apie atleidimą nuo skolų (angl. *Certificate of Discharge*), šį pažymą pagal nurodytą reglamentą atitinka procesinio sprendimo dėl bankroto bylos užbaigimo samprata.

24. Aptarti procesiniai dokumentai pagal Reglamentą 2015/848 (žr. šios nutarties 21, 22 punktus) yra pripažįstami kitose Europos Sąjungos valstybėse narėse netaikant jokių specialių procedūrų, o jų sukeliami teisiniai padariniai turi būti nustatomi pagal Jungtinės Karalystės teisę (žr. šios nutarties 20 punktą).

25. Fizinį asmenų bankroto procedūras Jungtinėje Karalystėje įtvirtina 1986 m. Nemokumo įstatymas (angl. *Insolvency Act 1986*), procedūrinius nemokumo procesų klausimus taip pat reglamentuoja 2016 m. Anglijos ir Velso nemokumo taisyklės (angl. *The Insolvency (England and Wales) Rules 2016*), Jungtinėje Karalystėje 2006 m. balandžio 4 d. įsigaliojusios 2006 m. Tarptautinio nemokumo taisyklės (angl. *The Cross-Border Insolvency Regulations 2006*).

26. 1986 m. Nemokumo įstatymo 278 straipsnyje („Pradžia ir tąsa“) įtvirtinta, kad asmens, kurio atžilgų priimtas įsakymas dėl bankroto, bankrotas: a) prasideda tą dieną, kada yra priimamas įsakymas, ir b) tęsiasi tol, kol asmuo bus atleistas [nuo įsipareigojimų] pagal tolesnį šio skirius nuostatas.

27. 1986 m. Nemokumo įstatymo 279 straipsnio („Trukmė“) 1 dalyje nustatyta, kad bankrutavęs asmuo atleidžiamas [nuo įsipareigojimų] pasibaigus vienerių metų terminui, pradedant skaičiuoti nuo datos, kurią prasideda bankrotas. Atleidimo nuo įsipareigojimų teisiniai padariniai nurodyti šio įstatymo 281 straipsnyje. Jo 1 dalyje įtvirtinta bendroji taisyklė, kad asmuo atleidžiamas nuo visų bankroto skolų. Šiame straipsnyje taip pat nurodytos išimtys, kai asmuo nėra atleidžiamas nuo įsipareigojimų. Viena jų įtvirtinta 281 straipsnio 6 dalyje, jog nurodyta, kad atleidimas nuo įsipareigojimų neatleidžia bankrutavusio asmens nuo kitų bankroto skolų, kurios *nėra įrodomos* jo bankroto procese.

28. Iškėlus skolininkui tarpvalstybinę bankroto bylą, vienintelis būdas kreditoriams, esantiems kitoje valstybėje narėje, patenkinti savo reikalavimą – dalyvauti nagrinėjant bylą lygiomis galimybėmis su kitų valstybių narių kreditoriais. Fizinio asmens bankroto byla yra kolektyvinė byla. Pagal Reglamento 2015/848 53 straipsnį bet kuris užsienio kreditorius gali bet kokia ryšio priemone, pripažįstama pagal valstybės, kurioje iškelta byla, teisę, pateikti reikalavimus nemokumo byloje. Tam, kad užsienio kreditorius galėtų įgyvendinti šią teisę, jis turi būti informuotas apie bankroto bylos iškelimą ir su tuo susijusius padarinius.

29. Reglamento 2015/848 54 straipsnio („Pareiga informuoti kreditorius“) 1 dalyje nustatyta, kad iškėlus nemokumo bylą valstybėje narėje, jurisdikciją turintis tos valstybės teismas arba to teismo paskirtas nemokumo specialistas nedelsdamas informuoja žinomus užsienio kreditorius. Pagal to paties straipsnio 2 dalį, *atskiru pranešimu* (angl. *individual notice*) pateiktą 1 dalyje nurodytoje informacijoje visų pirma nurodoma termino pabaiga, nuobaudos dėl to termino nesilaikymo, tarybos ar institucija, įgalios priimti pateiktus reikalavimus ir kitas nustatytas priemonės. Tokiane pranešime taip pat nurodoma, ar kreditoriai, kurie turi pirmumo teisę arba kurių reikalavimai yra užtikrinti daiktinės teisės užtikrinimo priemone, turi pateikti reikalavimus. Prie pranešimo taip pat pridėdama 55 straipsnyje nurodytos standartinės reikalavimų pateikimo formos kopija arba informacija apie tai, kur galima gauti tą formą. Aptariamą straipsnio 3 dalyje įtvirtinta, kad šio straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodyta informacija pateikiama *naudojantis standartine pranešimo forma*, kuri turi būti parengta pagal 88 straipsnį. Ši forma skelbiama Europos e. teisingumo portale, o jos antraštė visomis oficialiosiomis Sąjungos institucijų kalbomis – „Pranešimas apie nemokumo bylą“. Ji perduodama parengta bylos iškelimo valstybės valstybine kalba arba, jei toje valstybėje narėje yra kelios valstybinės kalbos, nemokumo bylos iškelimo vietos valstybine kalba arba viena iš valstybinių kalbų, arba kita kalba, kurią ta valstybė nurodė kaip pritingą pagal 55 straipsnio 5 dalį, jei yra pagrindas manyti, kad tą kalbą užsienio kreditoriai moka geriau.

30. 2006 m. Tarptautinio nemokumo taisyklių 14 straipsnyje nustatyta, kad jeigu pagal Jungtinės Karalystės teisę reikalaujama pateikti pranešimus kreditoriams, tai tokia pačia tvarka turi būti pranešama ir užsienio kreditoriams (nurodyto straipsnio 1 dalis). Tokie pranešimai užsienio kreditoriams pateikiami *individualiai*, išskyrus atvejus, kai teismas gali, jog esant tam tikroms aplinkybėms kita pranešimo forma būtų daug tinkamesnė; arba jei Jungtinės Karalystės kreditoriams pranešama skelbimu, tai pranešimas žinioms užsienio kreditoriams taip pat gali būti paskelbiamas užsienio laikraštyje, kurį Jungtinės Karalystės nemokumo taryba laiko tinkamiausiu, galinčiu užtikrinti, kad pranešimo turinys taps žinomas užsienio kreditoriams (nurodyto straipsnio 2 dalis).

31. Remiantis 2016 m. Anglijos ir Velso nemokumo taisyklių 10.35 punktu, bankroto paraiškoje (angl. *bankruptcy application*) skolininkas privalo pateikti informaciją, nurodytą 7 priede, kuri apima informacijos apie visus skolininko kreditorius pateiktinį (kreditoriaus vardas, pavardė (pavadinimas) ir adresas; sąskaitos numeris; skolos atsiradimo data; skolos dydis; kreditoriaus reikalavimų užtikrinimas daiktinės teisės priemonėmis).

32. Minėta, kad, esant iškeltai tarpvalstybinei bankroto bylai, naudojamasi Reglamentu 2015/848 patvirtinta standartine pranešimo apie nemokumo bylą forma, ji turi būti išsiųsta visiems žinioms bankrutuojančio fizinio asmens kreditoriams, nepriklausomai nuo to, kurioje valstybėje narėje šie kreditoriai gyvena, juridinio asmens atveju – vykdo veiklą. Žinomų kreditorių informavimo pareiga tenka nemokumo bylą iškelusiam valstybės narės teismui ar jo paskirtam bankroto administratoriui. Teisėjų kolegija pažymi, kad tinkamas šios pareigos įgyvendinimas neįmanomas be skolininko sąžingumo: bendradarbiavimo su kreditoriais ir institucijomis, teisingos bei išsamos informacijos apie egzistuojančius kreditorius, tarp jų – ir užsienio, bankroto administratoriui ar nemokumo bylą iškelusiam teismui prieš ir per bankroto bylą atskleidimo. Būtent taip turi elgtis sąžiningai bankrutuojantis asmuo, kuris šio bankroto proceso turi tikėtis ne atleidimo nuo skolų (jų „nurašymo“), o galimybės atkurti savo mokumą kartu užtikrinant maksimalių kreditorių reikalavimų patenkinimą. Skolininko (sąžiningai) pateiktų duomenų pagrindu į jo bankroto procesą įtraukti kreditoriai ne tik įgyja teisę gauti savo reikalavimų patenkinimą iš lėšų, gautų pardavus bankrutavusio fizinio asmens turtą, bet ir yra *informuojami apie bankroto proceso pradžią* bei eiga, gali atlikti teisės aktuose nustatytus procesinius veiksmus, siekiant užtikrinti veiksmingą skolininko turto administravimą, naudotis kitomis Reglamente 2015/848 įtvirtintomis teisėmis: gncyti nemokumo bylą iškelusio teismo jurisdikciją, inicijuoti šaltinės nemokumo bylos iškelimą dėl atitinkamoje valstybėje narėje esančio skolininko turto ir kt.

33. Remdamasi pirmiau šioje nutartyje aptartu teisiniu reglamentavimu ir išdėstytais argumentais, teisėjų kolegija pažymi, kad dėl atleidimo nuo įsipareigojimų vykdomo apimtį ir taikymo konkrečiam kreditoriui sprendimą įvertinus, ar šis kreditorius buvo *tinkamai informuotas* apie Europos Sąjungos valstybėje narėje jo skolininkui iškeltą fizinio asmens bankroto procesą bei turėjo galimybę jame dalyvauti ir ar valstybės narės, kurios teritorijoje buvo iškelta tokia fizinio asmens bankroto byla, nacionalinių teisės aktų nustatyta tvarka *šis kreditorius* bei jo finansinis reikalavimas buvo įtraukti į skolininko nemokumo procesą.

34. Taigi tik nustatčius, kad Lietuvoje esantis kreditorius buvo tiesiogiai informuotas (įteikiant Reglamento 2015/848 54 straipsnio reikalavimus atitinkantį atskirą pranešimą (angl. *individual notice*)) apie kitoje valstybėje narėje prasidėjusį jo skolininko bankroto procesą, ir konstatavus, kad šis kreditorius, patvirtinant jo reikalavimą, buvo įtrauktas į fizinio asmens bankroto procesą tos valstybės narės teisės aktų nustatyta tvarka, egzistuoja pagrindas teigti, kad atleidimo nuo įsipareigojimų dokumentas apima šio kreditoriaus finansinį reikalavimą ir skolininkas gali tikėtis vykdomosios bylos nutraukimo bei privoleto kreditoriui pasibaigimo Lietuvoje vykstantiems išieškojimo procese.

35. Nagrinėjamoje byloje, sprendžiant, ar Jungtinės Karalystės nemokumo tarybos 2018 m. gruodžio 19 d. pažymos Nr. 5039116 apie atleidimą nuo skolų pagrindu pareiškėja atleistina nuo įsipareigojimų kreditoriui AB SEB bankui vykdomo (taigi – ir nutraukta ginčo vykdomoji byla), įvertintina, ar ši kreditorė buvo tinkamai (kaip tai nustatyta Reglamentu 2015/848 54 straipsnyje, 2006 m. Tarptautinio nemokumo taisyklių 14 straipsnyje) informuota apie Jungtinėje Karalystėje jos skolininkę (pareiškėją) iškeltą fizinio asmens bankroto procesą, taip sudarant prielaidas šiai kreditoriui jame dalyvauti, ir ar Jungtinės Karalystės teisės aktų nustatyta tvarka kreditorė AB SEB bankas bei jos finansinis reikalavimas buvo įtraukti į pareiškėjos nemokumo procesą.

36. Kreditorė AB SEB bankas teigia negavusi jokio (asmeninio(individualaus)) pranešimo apie pareiškėjai Jungtinėje Karalystėje vykdytą nemokumo procesą ir nedalyvavo šiame procese; apie jį buvo informuota tik išieškojimą vykdanči antstolė.

37. Pareiškėja to negiginėja, teigia, kad apie jai iškeltą fizinio asmens bankroto bylą tinkamai ir laiku buvo informuota antstolė, tačiau jos bankroto paraiškoje ir kreditorių sąrašą buvo įtraukti visi antstoliai (tarp jų – ir antstolė B. Tamkevičienė), vykdė skolų išieškojimą kreditorių (tarp jų – ir AB SEB banko), kuriems ji buvo skolinga, naudai, šiuose dokumentuose nurodyta finansinio reikalavimo suma (151 042,59 GBP = apie 175 325,12 Eur) atitinka pareiškėjos skolą (170 429,99 Eur + vykdomo išlaidos) kreditoriui AB SEB bankui, ir tai patvirtina, jog ji savo bankroto byloje tinkamai išviesino duomenis apie turimą skolą kreditoriui AB SEB bankui.

38. Pareiškėjos manytą, jai bankroto paraiškoje ties įrašų „Dabartinė mokėtina suma“ (angl. *Amount currently owed*) nurodžius kreditorės AB SEB banko naudai išieškomą 151 042,59 GBP skolos sumą, ties įrašų „Kreditoriaus vardas“ (angl. *Creditor's name*) – ją išieškančios antstolės B. Tamkevičienės kontorą (angl. *Ballif Antstolė Brigita Tamkevičienė Klaipėda Kontora*), o ties įrašų „Nuorodos numeris“ (angl. *Reference number*) – be kita ko, Nr. 0005/12/02503 (vykdomosios bylos numerį), šios kreditorės naudai iš pareiškėjos išieškoma skolos suma buvo patvirtinta bei įtraukta į pareiškėjos fizinio asmens bankroto procesą. Pareiškėjos vertinimu, tai, kad kreditorės AB SEB banko naudai išieškoma 151 042,59 GBP skolos suma buvo įtraukta į jos fizinio asmens bankroto procesą, teikia pagrindą daryti išvadą, jog ir kreditorė AB SEB bankas buvo įtraukta į šį procesą, todėl pripažintina, kad ginčo vykdomojoje byloje iš pareiškėjos išieškoma skola buvo nurašyta jos fizinio asmens bankroto proceso metu, t. y. Jungtinės Karalystės nemokumo tarybos 2018 m. gruodžio 19 d. pažymos Nr. 5039116 apie atleidimą nuo skolų

pagrindu pasibaigę pareiškėjos prievolė kreditoriui AB SEB bankui. Pareiškėjos teigimu, byla nagrinėjama teismai neįvertino jos į bylą pateiktų dokumentų (pareiškios bankroto byloje ištraukos ir kreditoriaus sąrašo) kaip tokių [patvirtinančių kreditorės įtraukimą į nemokumo procesą], todėl pažeidė proceso teisės normas, reglamentuojančias įrodinėjimą ir įrodymų vertinimą, bei nukrypo nuo kasacinio teismo šio klausimu formuojamos praktikos.

39. Minėta, kad pareigą informuoti *žinomas* užsienio kreditorius apie fizinių asmeniu išskeltą bankroto bylą tenka tą bylą nagrinėjantiems teismui arba paskirtam nemokumo administratoriui.
40. Kasacinis teismas tokio pobūdžio byloje yra išaiškinęs, „žinomas“ kreditoriais laikomi tie kreditoriai, kurie gali būti nustatyti iš buhalterinių bei kitų pateikiamų dokumentų arba kuriuos nustato pats bankroto administratorius (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. balandžio 8 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-197-611/2015](#)).
41. Pareiškėjos į bylą pateiktų dokumentų (pareiškios bankroto byloje ištraukos ir kreditoriaus sąrašo) duomenimis, kreditorė AB SEB bankas nebuvo įrašyta į bankroto paraišką (*angl.bankruptcy application*), kurią pildė ir nemokumo bylą iškeliančiam subjektui pateikia būtent bankroto bylą siekiantis išsiskirti asmuo (2016 m. Anglijos ir Vėlo nemokumo taisyklių 10.35 punktą). Byloje nėra kitų duomenų, patvirtinančių, kad pareiškėjos fizinio asmens bankroto bylą administravusiam nemokumo administratoriui buvo pateikti dokumentai, leidžiantys identifikuoti Lietuvoje esančią pareiškėjos kreditorę AB SEB banką. Atsižvelgdamą į tai bei remdamasi pirmiau šioje nutartyje išdėstytais argumentais dėl (sąžiningo) skolininko pareigos suteikti bankroto procesą vykdančiam subjektui visą reikalingą informaciją, be kita ko, apie savo esamus kreditorius, teisėjų kolegija konstatuoja, kad pagal byloje esančius (pareiškėjos išvesčius jos nemokumo procese) duomenis nėra pagrindo daryti išvadą, jog nurodyta kreditorė jos skolininkės (pareiškėjos) fizinio asmens bankroto bylą vykdžiusiam subjektui galėjo būti laikoma „žinoma“ Reglamento 2015/848 prasme. Dėl to nėra pagrindo sutikti su pareiškėjos kasacinio skundo argumentais, kuriais teigiama, kad pagal jos išvesčius duomenis Jungtinėje Karalystėje vykdyto jos bankroto proceso metu į šį procesą buvo įtraukti ir kreditorė AB SEB bankas.
42. Pareiškėja taip pat remiasi faktu, kad apie ją išskeltą fizinio asmens bankroto bylą Jungtinėje Karalystėje buvo informuota išieškojimą kreditorės AB SEB banko naudai vykdanči antstolė.
43. Teisė į tinkamą procesą reikalauja informuoti asmenį apie jo teisėms ir pareigoms teisiniu padarinių turėsiantį teismo procesą tinkamu būdu. Pagal pirmiau šioje nutartyje aptartą teisių reglamentavimą aktualią informaciją apie skolininkui pradėtą nemokumo procesą (standartinės formos pranešimų, be kita ko, nurodant vietą, kur pareikšti reikalavimus, koks terminas tam skirtas bei nuobaudą šio termino nesilaikius) kreditoriams turi būti pateikta asmeniškai, o nemokumo bylos nagrinėjimas nedaro įtakos reikalavimams, kurie šios informacijos negavo. Taigi tinkamas kreditoriaus informavimas apie kitose valstybėse narėje vykdomą jo skolininko nemokumo procesą yra susijęs ne tik su kreditoriaus teise dalyvauti šiame procese, bet ir su skolininko atleidimu nuo įsipareigojimų.
44. Teisėjų kolegija pažymi, kad situacija, kai jurisdikciją turintis Europos Sąjungos valstybės narės teismas arba to teismo paskirtas nemokumo specialistas (bankroto administratorius) apie prasidėjusį fizinio asmens bankroto procesą praneša tik Lietuvoje išieškojimą iš šio skolininko kreditoriaus naudai vykdančiam antstoliui, neatitinka Reglamente 2015/848 įtvirtintų kreditoriaus informavimo taisyklių, todėl skolininkas negali tikėtis atleidimo nuo įsipareigojimų ir vykdomosios bylos užbaigimo.
45. Byloje nėra duomenų, patvirtinančių, kad AB SEB bankui, kaip užsienio valstybės narės kreditoriui, buvo tinkamai pranešta apie pareiškėją pradėtą fizinio asmens bankroto bylą ir taip sudaryta galimybė jėje dalyvauti pareiškiant savo finansinį reikalavimą. Minėta, kad kolektyvine nemokumo byla nedaromas poveikis kreditoriui, kurie nedalyvavo tokioje byloje, reikalavimams (žr. šios nutarties 19 punktą). Dėl to šią bylą nagrinėjusiems teismams nebuvo pagrindo pripažinti, kad pareiškėjos bankroto procedūra, Jungtinės Karalystės nemokumo taisyklės taisyklės 2018 m. gruodžio 19 d. pažymą Nr. 5039116 apie atleidimą nuo skolų, buvo baigta dėl kreditorės AB SEB banko finansinio reikalavimo.
46. Teisėjų kolegija nusprendžia, kad pareiškėjai nepateiktų įrodymų, jog Lietuvoje esančiai kreditoriui AB SEB bankui buvo tinkamai ir laiku pranešta apie Jungtinėje Karalystėje vykusį pareiškėjos fizinio asmens bankroto procesą, taip pat nepateiktų įrodymų, kad AB SEB bankas, kaip kreditorė, Jungtinės Karalystės teisės aktų nustatyta tvarka buvo įtraukta į kreditorių sąrašą pareiškėjos fizinio asmens bankroto byloje šioje valstybėje, taigi – ir kad Jungtinės Karalystės nemokumo taisyklės 2018 m. gruodžio 19 d. pažymą Nr. 5039116 apie atleidimą nuo skolų pagrindu pareiškėjos prievolė nurodytai kreditoriui pasibaigė, byla nagrinėjama pirmosios ir apeliacinės instancijos teismai pagrįstai atmetė pareiškėjos skundą dėl antstolės veiksmų, kuriais atsisakyta nutraukti vykdomąją bylą Nr. 0005/12/02503 dėl likusios skolos ir metinių palūkanų iš pareiškėjos kreditorės AB SEB banko naudai išieškojimo.
47. Nors Jungtinės Karalystės nemokumo taisyklės 2017 m. gruodžio 19 d. bankroto nutartis ir Jungtinės Karalystės nemokumo taisyklės 2018 m. gruodžio 19 d. pažymą Nr. 5039116 apie atleidimą nuo skolų yra automatiškai (netaikant jokių specialių procedūrų) pripažįstamos ir vykdomos Lietuvos Respublikoje (Reglamento 2015/848 19 straipsnio 1 dalis, 32 straipsnio 1 dalis), šie procesiniai sprendimai nagrinėjamo atveju, vadovaujantis 1986 m. Nemokumo įstatymo 281 straipsnio 6 dalimi (Reglamento 2015/848 7 straipsnio 1 dalis, 2 dalies j punktas), nesukėlė teisių padarinių pareiškėjos įsipareigojimo kreditoriui AB SEB bankui vykdydami ir jo neparaikino (Reglamento 2015/848 2 straipsnio 1 dalis), nes, minėta, ši kreditorė nebuvo tinkamai (kaip tai nustatyta Reglamento 2015/848 54 straipsnyje, 2006 m. Tarptautinio nemokumo taisyklių 14 straipsnyje) informuota apie Jungtinėje Karalystėje jos skolininkei (pareiškėjai) išskeltą fizinio asmens bankroto procesą, taip sudarant prielaidas šiai kreditoriui jame dalyvauti pareiškiant savo finansinį reikalavimą, ir Jungtinės Karalystės teisės aktų nustatyta tvarka kreditorė AB SEB bankas be jos finansinis reikalavimas nebuvo įtraukti į pareiškėjos nemokumo procesą.
48. Teisėjų kolegija sutinka su antstolės atsiliepimo argumentu, kad kasacinio skundo argumentai, kuriais teigiama, jog pareiškėjos naujai pateikti įrodymai apie kreditorės AB SEB banko įtraukimą į fizinio asmens bankroto procesą Jungtinėje Karalystėje apskritai nebuvo vertinti (pirmosios instancijos teismo nutartyje) arba įvertinti netinkamai, pažeidžiant proceso teisės normas dėl įrodymų vertinimo (apeliacinės instancijos teismo nutartyje), neatitinka bylą nagrinėjusių teismų procesinių sprendimų turinio.
49. Iš byloje priimtų procesinių sprendimų turinio matyti, kad teismai, aiškindamiesi su pareiškėjos prievolės kreditoriui AB SEB bankui pasibaigimu susijusias aplinkybes, savo išvadas grindė byloje esančių įširtų ir įvertintų įrodymų visuma, tarp jų – ir pareiškėjos pateiktais naujais įrodymais (pareiškios bankroto byloje ištrauka bei kreditorių sąrašas). Kasacinio skundo teiginiai argumentams dėl įrodinėjimą reglamentuojančių proceso teisės normų pažeidimo pagrįsti iš esmės yra susiję su kitokiu, nei pateiktą šią bylą nagrinėję teismai, nurodytų įrodymų vertinimu. Pareiškėja tiesiog pateikia savo nuomonę dėl tų pačių įrodymų turinio, siekdama, kad byloje pateiktų įrodymų pagrindu būtų nustatytos kitos su pareiškėjos įsipareigojimų kreditoriui AB SEB bankui pasibaigimu susijusios faktinės aplinkybės, nei tai padarė bylą nagrinėję teismai. Tokie pareiškėjos argumentai negali būti pripažinti sudarančiais pagrindą konstatuoti kasaciniame skunde nurodytų proceso teisės normų, reglamentuojančių įrodymų vertinimo taisykles, pažeidimus. Be to, kreditorių reikalavimų įtraukimo į užsienio valstybėje vykusių bankroto bylą ir tinkamo kreditorių informavimo apie bankroto bylą nustatymas yra ne teisės, o fakto klausimas. Kasacinis teismas patikrina apskystus sprendimus ir (ar) nutartis teisės taikymo aspektu ir yra saistomas pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų nustatytų aplinkybių ([CPK 353](#) straipsnis). Šios procesinės nuostatos reškia, kad kasacinis teismas sprendžia tik teisės, o ne fakto klausimus, todėl, iš naujo nenustatydamas faktinių bylos aplinkybių, tik pasisako, ar bylą nagrinėję teismai tinkamai taikė įrodymų vertinimo taisykles. Remdamasi pirmiau šiame nutarties punkte išdėstytais argumentais, teisėjų kolegija konstatuoja, kad šią bylą nagrinėję teismai nepažeidė kasaciniame skunde nurodomų [CPK](#) nuostatų dėl įrodymų vertinimo ir padarė pagrįstas išvadas dėl atleidimo nuo įsipareigojimų vykdomą pagal Jungtinės Karalystės nemokumo taisyklės 2018 m. gruodžio 19 d. pažymą Nr. 5039116 apimties ir taikymo kreditoriui AB SEB bankui.

Dėl kitų kasacinio skundo argumentų, bylos procesinės baigties

50. Pareiškėja nepagrįstai remiasi Vilniaus apygardos teismo 2019 m. sausio 24 d. nutartimi civilinėje byloje Nr. 2S-70-590/2019, taip pat Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. lapkričio 10 d. nutartyje, priuntoje civilinėje byloje Nr. 3K-3-398-421/2017, pateiktai išaiškinimais dėl įrodinėjimų aplinkybių sprendžiant dėl kreditoriaus (ne)informavimo apie bankroto procedūrą padarinių šio pobūdžio byloje.
51. *Pirma*, kasacinio teismo praktikoje yra išaiškinta, kad teismams sprendžiant bylas precedento galia turi tik tokie ankstesni teismų sprendimai, kurie buvo priimti analogiškose bylose, t. y. precedentas taikomas tik tose bylose, kurių faktinės aplinkybės yra tapatos arba labai panašios į tos bylos, kurioje buvo sukurtas precedentas, faktinės aplinkybės ir kurioms turi būti taikoma ta pati teisė kaip toje byloje, kurioje buvo sukurtas precedentas (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. birželio 16 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-150-313/2021](#), 60 punktą ir jame nurodyta kasacinio teismo praktika; 2015 m. birželio 9 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-337-690/2015](#); kt.). Nurodytos civilinės bylos pagal savo aplinkybes negali būti vertinamos kaip tapatos nagrinėjami bylai ar labai panašios į ją.
52. *Antra*, kasacinis teismas nuosekliai pabrėžia teismų pareigą laikytis savo pačių ar aukštesnės instancijos teismų analogiškose ar iš esmės panašiose bylose sukurtų precedentų, taip užtikrinant teismų praktikos nuoseklumą ir nusipėjimą. Teismo precedento horizontalusis poveikis lemia teismo pareigą laikytis būtent tos pačios pakopos teismo pirmiau išnagrinėtoje analogiškose ar iš esmės panašioje byloje suformuluotų teisės taikymo ir aiškinimo taisyklių tiek, kiek byloje nagrinėjami santykiai yra tapatūs (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2019 m. gruodžio 16 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-386-1075/2019](#), 34 punktą ir jame nurodyta kasacinio teismo praktika). Tačiau, kai precedentai nėra sukurti kasacine tvarka priimtomis nutartimis, Lietuvos Aukščiausiasis Teismas nėra įpareigotas vadovautis pirmosios ar apeliacinės instancijos teismų procesiniais sprendimais. Teismų praktika formuoja tas teismas, kuris yra paskutinė instancija atitinkamos kategorijos civilinėms byloms. Taigi, nagrinėdama šią bylą teisėjų kolegija nėra saistoma įsitęsusios Vilniaus apygardos teismo 2019 m. sausio 24 d. nutarties civilinėje byloje [Nr. 2S-70-590/2019](#) kaip precedento.
53. Kasacinio skundo argumentai, susiję su pareiškėjos kasacinio skundo patenkinimu ir ginčo vykdomosios bylos laikymo užbaigta [CPK 632 straipsniu](#) 1 dalies 6 punkto pagrindu nuo 2017 m. gruodžio 19 d., vertintini kaip neturintys įtakos skundžiamos apeliacinės instancijos teismo nutarties, kurią pirmosios instancijos teismo nutartis palikta nepakeista, teisėtumui, taip pat nėra reikšmingi teismų praktikai formuoti ar jai vienodinti, todėl teisėjų kolegija dėl jų nepasisako.
54. Nagrinėjamoje byloje pareiškėjos skundas buvo teiktas dėl antstolės 2020 m. birželio 29 d. patvarkymo Nr. S-20-5-27011 „Dėl vykdomųjų bylų nutraukimo“, priimto vykdomojoje byloje Nr. 0005/12/02503, kuriuo antstolė neterminuotai pareiškėjos prašymo nutraukti šią vykdomąją bylą.
55. Pareiškėja [CPK](#) V dalies XXXI skyriuje nustatyta tvarka neskundė antstolės neveikimo pagal [FABĮ](#) 20 straipsnio 1 dalies [CPK 626 straipsniu](#) 1 dalies 3 punkto, 632 straipsnio 1 dalies 6 punkto nuostatas, todėl antstolės veiksmų (neveikimo), gavus informaciją apie pareiškėjos fizinio asmens bankroto procesą ir nesiėmus nurodytose teisės normose nustatytų veiksmų, teisėtumo vertinimas nėra šios civilinės bylos nagrinėjimo dalykas.
56. Apibendrinama išdėstyti argumentus, teisėjų kolegija konstatuoja, kad šią bylą nagrinėję teismai tinkamai aiškino ir taikė teisės normas, reglamentuojančias kitose Europos Sąjungos valstybėse narėje inicijuotus ir užbaigtus fizinio asmens bankroto bylos teisinius padarinius Lietuvos Respublikoje, įvertino visus bylos duomenis pagal proceso teisės normų nustatytas įrodymų vertinimo taisykles ir nenukrypo nuo kasacinio teismo šio klausimu formuojamos praktikos, todėl priėmė pagrįstus ir teisėtus procesinius sprendimus, kurių nėra pagrindo naikinti pagal kasaciniame skunde išdėstytus argumentus ([CPK 346 straipsnis](#), 359 straipsnio 3 dalis).

Dėl bylinėjimosi išlaidų atlyginimo

57. Pagal [CPK 93 straipsniu](#) 1 dalies nuostatas bylinėjimosi išlaidos atlyginamos šaliai, kurios naudai priimtas sprendimas, jos priteisiamos iš antrosios šalies. [CPK 443 straipsniu](#) reglamentuojančio ypatingosios teisenos bylą nagrinėjimo ypatumus, 6 dalyje nustatyta, kad dalyvaujančių byloje asmenų bylinėjimosi išlaidos neatlyginamos. Tais atvejais, kai dalyvaujančių byloje asmenų suinteresuotumas bylos baigtimi yra skirtingas arba jų interesai yra priešingi, teismas gali proporcingai padalyti turėtą bylinėjimosi išlaidas arba jų atlyginimą priteisti iš dalyvavusio byloje asmens, kurio pareiškimas atmestas.
58. Nagrinėjamos bylos atveju yra pagrindas konstatuoti, kad dalyvaujančių byloje asmenų suinteresuotumas bylos baigtimi yra skirtingas, todėl, pareiškėjos kasacinį skundą atmetus, turėtų būti sprendžiamas bylinėjimosi išlaidų atlyginimo priteisiant jį suinteresuotiesiems asmenims iš pareiškėjos klausimas ([CPK 443 straipsnis](#) 6 dalis).
59. Byloje nebuvo gauta suinteresuotų asmenų antstolės Brigitos Tankevičienės ir AB SEB banko prašymų priteisti jų turėtų bylinėjimosi išlaidų atlyginimą ir nepateikta duomenų apie šią proceso dalyvių kasaciniame teisme patirtas išlaidas, todėl jų atlyginimo priteisimo klausimas nesprendžiamas.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 359 straipsnio 1 dalies 1 punktu ir 362 straipsnio 1 dalimi,

nutaria:

Klaipėdos apygardos teismo 2020 m. gruodžio 3 d. nutartį palikti nepakeistą.
Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjai Gražina Davidonienė

Virgilijus Grabinskas

Edgijda Tamošiūnienė